

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Tilsynsrapport

Skolemiljø

Oslo kommune - Midtstuen skole

Sammendrag

Vi gjennomfører tilsyn med Oslo kommune. Temaet for tilsynet er skolemiljø. Tilsynet er en del av felles nasjonalt tilsyn 2018-2021.

Hovedpunkter i tilsynet er:

- skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø
 - plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
- skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre
 - plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø

Det overordnede formålet med dette nasjonale tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø, samt skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre.

Avdekkede lovbrudd

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-9.

Oslo kommune må i den forbindelse se til at:

1. Midtstuen skole lager en skriftlig plan når skolen skal sette inn tiltak i en sak.
2. Rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
3. Rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig med informasjon for å kunne evaluere om tiltakene virker, inkludert elevens syn og ønsker om endringer.
4. Rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjon om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.

Status på rapporten og veien videre

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport den 12.11.2020 og har uttalt seg innen fristen vi satte til den 30.11.2020. På bakgrunn av kommunens uttalelse har vi gjort noen endringer i rapporten. Vi fattet nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til den **08.03.2021**.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
1 Innledning.....	4
1.1 Kort om Oslo kommune	4
1.2 Tema for tilsynet.....	4
1.3 Om gjennomføringen av tilsynet.....	5
2 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak	6
2.1 Rettslige krav 1	6
2.2 Rettslige krav 2	10
3 Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø.....	17
3.1 Rettslige krav 3	17
4 Fylkesmannens reaksjoner.....	23
4.1 Pålegg om retting	23
4.2 Oppfølging av påleggene.....	23
5 Kommunen har rett til å klage	23
6 Dokumenter	26

1 Innledning

Fylkesmannen¹ fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Dersom Oslo kommune og Midtstuen skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd². Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1 Kort om Oslo kommune

Midtstuen skole er en offentlig ungdomsskole i Oslo kommune. Skolen hadde skoleåret 2019/2020 426 elever fordelt på 8. til 10. trinn. Skolen hadde samme skoleår 44 lærere (tall fra GSI fra november 2020).

Oslo kommune har totalt 694 086 innbyggere (per 2. kvartal 2020, tall fra SSB), hvorav 65 217 var elever i grunnskolen (tall fra GSI fra juni 2020). Oslo kommune har 147 grunnskoler hvorav 30 skoler er rene ungdomsskoler (tall fra skoleporten juni 2020).

1.2 Tema for tilsynet

Felles nasjonalt tilsyn på opplæringsområdet 2018-2021 omfatter følgende temaer: skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen, skolebasert vurdering, tidlig innsats, spesialundervisning, skolemiljø, grunnskoleopplæring for voksne og videregående opplæring for voksne.

Temaet for dette tilsynet er skolemiljø, jf. kap. 9 A.

- skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø
 - plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak
- skolens plikt til å arbeide forebyggende og informere og involvere elever og foreldre
 - plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø

¹ Fra og med 01.01.2021 bytter Fylkesmannen navn til Statsforvalteren

² Fra og med 01.01.2021 erstattes denne bestemmelsen i særloven av Kommuneloven § 25-1

Vi har vurdert tre rettslige krav, vi har ikke sett på hvordan kommunen oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket knyttet til skolemiljø, og slik bidra til økt rettssikkerhet for elevene.

1.3 Om gjennomføringen av tilsynet

Fylkesmannen åpnet tilsyn med Oslo kommune i brev av 03.07.2020. Kommunen ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjon for å gjennomføre tilsynet.

I dette tilsynet har vi benyttet Utdanningsdirektoratets system for egenvurdering, RefLex, som informasjonsgrunnlag. RefLex er utfylt av lærere på hvert av skolens trinn og av skolens ledelse.

Skolen har oppgitt at de hadde et bestemt antall skolemiljøsaker i perioden juni 2020 til tidspunktet for utsending av tilsynsvarselet. Fylkesmannen har lest et tilfeldig utvalg av elevmapper av disse sakene.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner i denne rapporten er basert på den skriftlige dokumentasjon vi har mottatt i RefLex og gjennom elevmapper.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til kommunen den 12.11.2020. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Kommunen har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten innen fristen den 30.11.2020. Vi har behandlet kommentarene under de aktuelle temaene.

2 Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

2.1 Rettslige krav 1

Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

Nedenfor har vi oppgitt de rettslige kravene som gjelder skolens plikt til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak. Aktivitetsplikten står i opplæringsloven § 9 A-4. Aktivitetsplikten skal tolkes utvidende til også å gjelde en plikt til å evaluere og tilpasse tiltakene.

Plikten til å utarbeide en skriftlig plan (RefLex 3.2 – 3.3)

Skolen skal lage en skriftlig plan som skal beskrive hvilken eller hvilke elever planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak skolen har planlagt, når skolen skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når skolen skal evaluere tiltakene. Planen behøver ikke å knytte seg til én bestemt elev, men kan ta for seg en situasjon eller utfordring som omfatter flere elever.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, skal få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak? (RefLex 3.2)

Skolen har oppgitt at de hadde et bestemt antall skolemiljøsaker i perioden 01.07.2019 - til tidspunktet for utsending av tilsynsvarselet. Fylkesmannen ba om, og har lest, et tilfeldig utvalg av disse elevmappene. Elevmappene ligger til grunn for våre undersøkelser og vurderinger under rettslige krav i kapittel 2.

På spørsmålet i RefLex om skolen lager en aktivitetsplan svarer skolens ledelse bekreftende på dette. Ledelsen svarer i tillegg at skolen lager skriftlig aktivitetsplan når en av partene (elev/forelder/skole) opplever bekymring knyttet til det psykososiale miljøet. De utdyper videre med å skrive at der skolen ikke lager aktivitetsplan, er når undersøkelser tilsier at saken er løst gjennom samtaler. Vedlagt er også et eksempel på en handlingsplan, utarbeidet etter mal fra Oslo kommune.

Lærerne bekrefter at det utarbeides aktivitetsplaner, og enkelte lærere viser til at skolen har handlingsplan og handlingskjede for slikt arbeid. Dokumentasjonen det vises til er elevlogg, «Handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende miljø» (s. 16) og skolens hjemmeside.

Spørsmålet om skolen lager en skriftlig plan består av to vurderinger, dette i tråd med oppl. § 9 A-4 sjette ledd. Det første vi tar stilling til er om skolen lager en skriftlig plan når den skal, deretter ser vi på om skolens aktivitetsplaner oppfyller minimumskravene.

På skolens nettside ligger «Handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende miljø». På s. 16 er det skissert en *Handlingskjede ved mobbing*. Kjeden utløses ved at *Det oppdages at elev blir mobbet av medelever på skolen*. I teksten ved siden av handlingskjeden står det at god praksis blant annet er: *Skriftlig vedtak fattes snarest mulig etter at mobbing er oppdaget*.

De ansatte viser også til skolens hjemmeside som svar på det spesifikke spørsmålet som omhandler om skolen lager en skriftlig plan når den skal. På nettsiden «Rett til et trygt og godt skolemiljø» (sist endret 27.08.2020) er flere av rettighetene i opplæringsloven kapittel 9 A nevnt, blant annet skolens aktivitetsplikt og at man må ta kontakt med skolen dersom man ikke har det trygt og godt på skolen. Det er derimot ikke nevnt at skolen skal lage en skriftlig plan. Vedlagte «Eksempel_handlingsplan» viser derimot til at det er laget en aktivitetsplan i en eksempelsak.

I forbindelse med at vi ba om et utvalg elevmapper, mottok vi også eksempler på utfylte logger. «Kontakt- og observasjonslogg» og «XX 8X logg rådgiver» er navn som blant annet er brukt på disse. Vi legger til grunn at det er disse lærerne viser til når de omtaler elevlogg i svaret i RefLex. Vi ser at det i en av loggene er notert at tiltak er gjennomført, og vi ser av andre logger at det er omtalt ferdigstillelse, avslutning og oppfølgingsmøte i forbindelse med aktivitetsplanen. Det er i tillegg omtalt at det er gjennomført samtale med elev om tiltak i plan. Vi ser med andre ord gjennom logg at det er laget aktivitetsplaner for enkelte elever.

Plikten til å lage aktivitetsplan inntreffer samtidig som plikten til å sette inn tiltak. Spørsmålet vårt blir derfor om skolens rutiner er slik at det lages en aktivitetsplan når skolen setter inn tiltak i en sak.

Som nevnt har vi lest gjennom ulike elevmapper. De fleste av elevmappene vi mottok innhentet vi fordi vi var kjent med at elevene hadde fått utarbeidet aktivitetsplaner, for enkelte andre elever ba vi om elevmappene selv om det ikke var utarbeidet aktivitetsplaner.

Selv om vi ser at det i flere saker ikke er lang tid mellom skolen får beskjed om at en elev ikke har det trygt og godt til det iverksettes en aktivitetsplan, er det likevel enkelte saker som viser det motsatte. I den ene elevsaken vi har fått tilsendt ser vi at foresatte den 13.09.2019 sender en e-post til sosiallærer og uttrykker at eleven ikke har det bra sosialt. E-posten besvares samme dag, og ut fra dokumentasjonen som er oversendt oss ser vi at skolen og foresatte har dialog om saken. Kommunikasjonen bekrefter det foresatte forteller. Eleven får likevel ikke en aktivitetsplan før den 02.01.2020 (datert, mulig iverksatt den 18.12.2019 jf. logg).

For en annen av elevene som ikke har aktivitetsplan, ser vi at flere instanser er involvert. Dokumentasjonen som er oversendt viser at elevens trivsel på skolen har variert, og at skolen tidlig er kjent med at elevens utfordringer når det kommer til skolemiljøet. I etterkant av at skolen blir kjent med denne informasjonen iverksettes ulike tiltak, og skolen konkluderer med at det skal være hovedfokus på det sosiale rundt denne eleven. Selv i saker hvor det er mange instanser involvert er det viktig at skolen utarbeider aktivitetsplan når tiltak iverksettes. Fylkesmannen forstår at det i komplekse saker kan synes unødvendig med flere dokumenter, særlig når det er hyppig kontakt mellom skole og hjem. At det i en sak finnes dokumentasjon på hvordan skolen vil

ta tak i en sak, er likevel viktig. Manglende dokumentasjon som formidler skolens intensjon og beslutninger i enkeltsaker, gjør at skolens gjennomføring kan bli mindre effektiv. Skolen må derfor lage en aktivitetsplan når den har plikt til dette, noe vi mener burde vært gjort i denne saken.

På bakgrunn av det som er nevnt over er vi usikre på om skolen faktisk utarbeider en aktivitetsplan når den er pliktig til det. Vi konkluderer av den grunn med at skolen ikke alltid lager en skriftlig plan når den skal.

Det neste vi skal vurdere er om skolens aktivitetsplaner oppfyller minstekravene, jf. § 9 A-4 sjette ledd. Av aktivitetsplanene vi har fått tilsendt ser vi at skolen benytter én kolonne for hvert av minstekravene, noe vi vurderer som positivt. Problemstillingen i sakene vi har fått tilsendt er også konkret beskrevet.

Fylkesmannens vurdering er at skolens aktivitetsplaner oppfyller minimumskravene, men at skolen ikke alltid lager en skriftlig plan når den skal.

Merknad til dokumentasjonen:

I «Handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende miljø», s. 16 er det som nevnt skissert en *Handlingskjede ved mobbing*. Kjeden utløses ved at *Det oppdages at elev blir mobbet av medelever på skolen*. Vi vil for det første gjøre oppmerksom på at skolen har en aktivitetsplikt og en plikt til å utarbeide en aktivitetsplan der den mistenker eller oppdager at eleven *ikke har det trygt og godt*. Plikten er ikke begrenset til situasjoner der eleven opplever krenkelser som mobbing. Videre er aktivitetsplikten, og plikten til å lage en aktivitetsplaner, heller ikke begrenset til at eleven opplever krenkelser som mobbing fra andre elever. Skolen bør være oppmerksom på, og informere om, at aktivitetsplaner også skal iverksettes dersom det er ansatte ved skolen som gjør at elever ikke har det trygt og godt, jf. § 9 A-5. God praksis omtales blant annet ved at: *Skriftlig vedtak fattes snarest mulig etter at mobbing er oppdaget*. Fylkesmannen antar at dette siste henger igjen fra tidligere da skolen skulle fatte enkeltvedtak i skolemiljøsaker (utgikk 31.07.2017). Det er ikke et slikt krav til skolen lenger. Kravet til vedtak er byttet ut med et krav om å lage en aktivitetsplan.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den? (RefLex 3.3)

Ledelsen skriver i RefLex at skolen alltid sender aktivitetsplanen til foreldrene. Flere av lærerne bekrefter det samme. Lærergruppene utdyper med å vise til at foresatte også mottar referat fra alle møter, og at samarbeid med hjemmet er viktig for å evaluere og videreutvikle planen.

Ledelsen har sendt ved dokumentet «Eksempel_websak_sending» som svar på spørsmålet i RefLex. Det fremgår av denne at foresatte får tilsendt kopi av utarbeidet aktivitetsplan.

Skolen har flere rutinebeskrivelser, blant annet «Handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende miljø» og «Informasjonshefte 2020-2021» (gis ut til foreldre og elever). I tillegg har skolen en mal

for når aktivitetsplaner skal utarbeides: «Handlingsplan_aktivitetsplikten». Ingen av nevnte rutiner eller maler omtaler at elever og foreldre som saken gjelder skal få de delene av planen som omhandler eleven, dersom de ber om det. Det kan derfor synes som at det at skolen sender hjem aktivitetsplanen er mer en uskreven regel enn en skrevet en.

Samtidig har skolen sannsynliggjort at aktivitetsplaner sendes hjem gjennom dokumentet «Eksempel_websak_sending». Fylkesmannen vil anbefale skolen å skriftliggjøre denne rutinen, slik at det ikke er personavhengig om planen blir sendt ut ved forespørsel.

Det er Fylkesmannens oppfatning at elevene og foreldrene får aktivitetsplanen når de ber om det.

Fylkesmannens konklusjon

1. Skolen lager ikke alltid en skriftlig plan når skolen skal sette inn tiltak i en sak.
2. Elever og foreldre får aktivitetsplan fra skolen hvis de ber om det.

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

Kommunen og skolen kommenterer at de ser det Fylkesmannen bemerker, at det ikke alltid lages en aktivitetsplan raskt nok når skolen setter inn tiltak i saker, det er også saker der tiltak ikke er satt inn. Dette tar de selvkritikk på. Saker utvikler seg, og noen ganger iverksettes tiltak for å forebygge, eller det tar tid å undersøke saken. Noen ganger tar det tid å se hele bildet. Likevel ser kommunen og skolen at det er en manglende rutine. Skolen vil skriftliggjøre en rutine som sier at aktivitetsplaner skal utformes raskt hver gang et tiltak settes inn; ikke bare der tiltak er rettet direkte inn mot å sikre og trygge skolemiljøet til enkeltelever og klasser, men også der tiltaket i seg selv er undersøkende og forebyggende.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen ser det som positivt at kommune, skole og Fylkesmannen har samme forståelse for behov for endring relatert til det rettslige kravet, og ser frem til å motta ny, skriftlig rutine for skriftlige planer, når skolen skal sette inn tiltak i saker.

2.2 Rettslige krav 2

Skolen må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må skolen dokumentere at den gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må skolen skaffe seg tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Skolen skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Skolen må vurdere hvordan tiltakene har virket. Skolen må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at skolen forlenger tiltak som virker. Skolen skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Skolen skal informere elever og foreldre som mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten om at de kan melde saken sin til fylkesmannen, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltakene? (RefLex 3.4 og 3.5)

At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte fremgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Lærerne svarer i RefLex at tiltakene gjennomføres, og at de følges opp jevnlig i klassemøter. Tiltakene gjennomføres og evalueres kontinuerlig i samråd med sosiallærer eller ledelse. Dersom skolen fortløpende oppdager at andre tiltak også vil ha effekt, supplerer skolen med disse tiltakene. Ledelsen svarer at tiltakene i aktivitetsplanen vanligvis gjennomføres etter planen, men viser til at de kan justeres underveis etter evaluering og behov. Ledelsen har lagt ved et dokument som heter «Eksempel oppfølging aktivitetsplan» som er et eksempel på en logg til en elev. Vi er også gjennom innsendte elevmapper kjent med reelle logger. Her fremgår det blant annet at det gjøres en evaluering og en endring i aktivitet for eleven på bakgrunn av en hendelse som oppstår.

Ledelsen og de fleste lærerne svarer ja på at de dokumenterer at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen. Ledelsen viser til at de bruker logg og referat fra møter for å dokumentere tiltakene. Ledelsen har vedlagt eksempel på logg og møtereferat. En av gruppene viser også til at e-poster mellom foresatt og kontaktlærer viser dialog og evaluering av tiltakene bestemt på møtet. En annen lærergruppe svarer nei på at skolen dokumenterer at tiltakene gjennomføres i tråd med aktivitetsplanen. De forklarer at skolen etterstreber å dokumentere så mye som mulig, men ser at prosedyrene på skolen må bli bedre, og nevner at lærerne behøver standardiserte maler slik at det ikke blir ulik praksis.

Et eksempel på et referat fra et evalueringsmøte er et dokument skolen har sendt inn ved navn «Eksempel-referat»/«Eksempel evalueringsmøte». Ett av punktene i referatet heter «Foresatte ønsker å fortsette aktivitetsplanen». Her omhandler ett av underpunktene det kalendermessige

arbeidet med tiltakene, mens det andre underpunktet omhandler et tiltak hvor det er referert at tiltaket ikke har vært effektivt nok, og som har forbedringspotensiale.

I noen av elevmappene foreligger det ikke dokumentasjon på at tiltakene har blitt evaluert etter at aktivitetsplanen er opprettet. I andre elevmapper ser vi at skolen har oversendt referater fra evalueringsmøter med foresatte. Fylkesmannen ser at møtereferatene handler hovedsakelig om hvordan det går med eleven, ikke hvordan tiltakene har fungert. Vi vurderer at det er positivt at skolen redegjør for elevens opplevelse av trivsel. Vi savner imidlertid å se i møtereferatene at det blir drøftet om tiltakene har virket eller ikke. I enkelte av elevmappene ser vi at det i slutten av referatet fra evalueringsmøtene er et punkt som heter «Tiltak» eller «Veien videre», der skolen oppsummerer hvilke tiltak som skal gjennomføres fremover for eleven. Selv om vi ikke ser at hvert enkelt tiltak evalueres, vurderer vi at det er positivt at skolen er tydelig til foresatte og elev på hvilke tiltak som gjelder videre.

Vi ser at én av elevmappene inneholder en logg fra et klassemøte. Med klassemøte forstår Fylkesmannen jevnlig møter med alle lærere som underviser den enkelte klasse, og eventuelt deltakere fra administrasjonen. Vi har derfor lite dokumentasjon på at klassemøtene bidrar til å dokumentere at tiltakene gjennomføres.

Skolen omtaler at de også dokumenterer gjennomføring av tiltak gjennom elevenes logg. Loggene vi har fått oversendt viser hva som skjer i hverdagen til den aktuelle eleven og elevens stemme. Med unntak av loggen til én av elevene, ser vi ikke at skolen har dokumentert hvordan tiltakene fungerer i loggføringen, for eksempel gjennom dialog med eleven.

I e-poster mellom skole og hjem ser vi at skolen følger opp og hører hvordan det går med eleven, men det er lite som omhandler gjennomføring av tiltak.

Vi finner lite dokumentasjon som viser at rektor følger opp at tiltakene gjennomføres. Av elevmappene vi har mottatt kan vi ikke se at rektor eller assisterende rektor har deltatt på noen av evalueringsmøtene. Vi ser derimot at avdelingsleder/inspektør og/eller sosiallærer/rådgiver deltar på noen av evalueringsmøtene. Fylkesmannen er likevel ikke kjent med hvordan informasjonen om saken går mellom rektor og skolens øvrige representanter. I noen av elevsakene har rektor eller assisterende rektor skrevet under på aktivitetsplanen. Etter vårt syn er ikke underskriftene tilstrekkelig dokumentasjon på at rektor følger opp at tiltakene gjennomføres. Videre ser vi ikke at skolen har oppdatert aktivitetsplanen på om og når tiltaket skal gjennomføres og evalueres neste gang.

På bakgrunn av dette vurderer Fylkesmannen at skolen ikke dokumenterer at tiltakene er gjennomført i tråd med planen.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

*Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon for å kunne evaluere om tiltakene virker?
(Reflex 3.6 og 3.7)*

For å kunne evaluere tiltakene, må skolen skaffe seg tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. I kravet om at rektor må

sikre, ligger det at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet om å innhente informasjon om tiltakenes virkning, og at rektor følger opp at de som jobber på skolen bruker fremgangsmåten i praksis.

I RefLex svarer ledelsen og lærerne ja på at de alltid spør eleven om hvordan tiltakene har virket ved at de følger eleven tett opp med jevnlige elevsamtaler. Skolen viser til at i disse elevsamtalene legges det vekt på elevens opplevelse av sin situasjon og skolens tiltak. Skolen har vedlagt mal for elevsamtale i forbindelse med aktivitetsplan. Skolens ledelse og lærere svarer også ja på at skolen alltid innhenter nødvendig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Dette gjøres gjennom jevnlige elevsamtaler og samarbeid med hjemmet. Ledelsen viser i tillegg til at tiltak drøftes i jevnlige klassemøter og R-team som ledelsen gjennomfører annenhver uke med PPT, helsesykepleier og rådgiver. I den vedlagte klassemøtemalen ser vi at et av punktene heter «Elevens trivsel (tiltak og virkning)».

Av loggen til elevene leser vi blant annet hva elevene synes om egen trivsel på skolen. Vi vurderer det som positivt at skolen redegjør for elevens opplevelse av skolemiljøet gjennom å føre logg. I en av elevmappene ser vi at det går frem av loggen til eleven at læreren gjennomførte en samtale alene med eleven for å evaluere tiltakene. Av loggen fremgår det at lærer og elev snakket om hvert av tiltakene, og elevens mening om tiltakene kommer frem av loggen. I tillegg ser vi i en annen sak et eksempel på at skolen i en utviklingssamtale har tatt opp trivsel og hørt hva eleven mener om tiltakene. Videre ser vi at skolen i et evalueringsmøte for en annen elev, beskriver elevens stemme om tiltak. Fylkesmannen vurderer også dette som positivt. I de fleste sakene ser vi likevel ikke at det går frem av logg, skolens samtaler med eleven eller referater fra evalueringsmøter, hva eleven mener om tiltakene i aktivitetsplanen. Vi ser at skolen hører eleven gjennom foresatte, men savner å se elevens syn på tiltakene.

Videre ser vi ingen eksempler på at eleven har deltatt i evalueringsmøter av aktivitetsplanen. I en av sakene ser vi likevel at det er sendt en e-post fra skolen til foresatte, der skolen informerer om at eleven gjerne kan få være med på oppfølgingsmøte dersom eleven ønsker det.

I malen for elevsamtale i forbindelse med aktivitetsplan skal eleven bli stilt ulike spørsmål, blant annet om hvordan eleven synes tiltakene har fungert, om eleven mener det er andre tiltak som bør settes inn, og om elevens mening om lærernes oppfølging av tiltakene i planen. Vi ser ikke at den vedlagte malen for elevsamtale i forbindelse med aktivitetsplan er blitt brukt i de innsendte elevsakene, men skolen skriver i RefLex at denne var ny fra og med høsten 2020.

For å innhente tilstrekkelig med informasjon er det også behov for andre måter å gjøre det på, utover elevens stemme. I aktivitetsplanene vi har mottatt er det satt opp et tidspunkt for når tiltakene i aktivitetsplanen skal evalueres. I noen av sakene foreligger det som tidligere nevnt ikke dokumentasjon på at tiltakene har blitt evaluert. I flere av elevsakene ser vi at ett av tiltakene går ut på at det skal gis felles informasjon til alle lærere på trinnet om situasjonen i klassen eller til den aktuelle eleven, og at dette gjøres i trinnmøter og klassemøter.

I «Informasjonshefte til elever og foresatte 2020-2021» på s. 27 står det at klassemøter er jevnlig møter med alle lærere som underviser den enkelte klasse. I malen for klassemøtereferat ser vi at lærerne har ulike punkter de gjennomgår for elevene, deriblant; «Status i klassen», «Positivt-oppretholde», «Negativt-utbedre», «Gjennomgang av elever etter klasselister», «Elevens

trivsel/sosiale tilpasning», «Kort om anmerkninger evt. Varselbrev», og «Gjennomgang av fravær». Ut fra disse punktene vurderer vi at klassemøtene gir mulighet til å innhente informasjon om enkeltelever, og hvordan tiltakene fungerer eller ikke fungerer i enkeltsaker. Som tidligere nevnt ser vi at det foreligger logg fra et klassemøte kun i én av elevmappene.

I malen for trinnmøtereferat ser vi at et av temaene som diskuteres er «Hva rører seg på trinnet». Under dette punktet diskuteres hver klasse, herunder elever. Vi vurderer derfor at trinnmøtene gir mulighet til å ta opp enkeltsaker og innhente informasjon om enkeltelever, herunder hvordan tiltakene i aktivitetsplanen fungerer. I de innsendte elevmappene foreligger det ikke referater fra trinnmøter, men vi har fått tilsendt et eksempel på et referat fra et av trinnene. Fylkesmannen ser med andre ord at rektor legger til rette for klassemøter og trinnmøter, men vi kan ikke se hvordan informasjonen som kommer frem gjennom disse møtene følges opp, jf. at rektor må sikre dette.

Skolens inspeksjonsrutiner viser at den som inspiserer skal observere ekstra de elevene som man vet er spesielt utsatt. I tillegg fremgår det at den som har inspeksjon etter friminuttet skal melde videre til kontaktlærer om hendelser eller observasjoner. Dette kan også være en måte for skolen å innhente informasjon om enkeltelever, og evaluere om tiltakene virker.

Ut ifra den innsendte dokumentasjonen ser vi at skolen benytter ulike metoder for å hente inn informasjon. Vi ser imidlertid ikke at rektor har en bestemt fremgangsmåte, for eksempel gjennom rutineskriv, møtedeltakelse, delegering eller liknende, som sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon for å kunne evaluere om tiltakene virker, deriblant elevens syn.

På bakgrunn av dette vurderer Fylkesmannen at rektor ikke sikrer at skolen innhenter informasjon om hvordan tiltakene har virket.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjon om hvordan tiltakene har virket og elevens syn? (RefLex 3.8)

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast fremgangsmåte. I RefLex svarer ledelsen og lærerne ja på at de alltid tilpasser tiltakene der de ser det er behov for det og til det beste for eleven. Skolen skriver at tiltakene evalueres underveis, og tilpasses etter evalueringen i samråd med foresatte, eleven, lærere, sosiallærer og andre involverte parter. Ledelsen svarer at skolen forsøker å tilpasse tiltakene etter kartlegging, samtaler, innspill fra forskning og tilgjengelige fagmiljøer. Ledelsen har vedlagt eksempel på klassemøtereferat og på referat fra samtale med elev.

I «Skolens handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende miljø» på s. 15 og 16, går det frem at hvis tiltak ikke har ønsket effekt, skal nye tiltak iverksettes. Ut ifra skolens rutiner skal altså tiltakene tilpasses underveis på bakgrunn av tiltakenes effekt.

Skolen setter inn forskjellige typer tiltak. Ut fra noen av referatene fra evalueringsmøtene ser det ut som at tiltak endres underveis ved at noen tiltak utgår, mens andre tiltak settes inn. I de fleste sakene ser vi likevel ikke at skolen oppdaterer aktivitetsplanen på bakgrunn av det skolen og foresatte ble enige om i evalueringsmøtet.

Fylkesmannen ser at det er møter mellom foresatte og skolen, og at det i enkelte av sakene kommer frem at aktivitetsplanen avsluttes. Fylkesmannen anser det som positivt at når skolen avslutter en aktivitetsplan gjøres det i samråd med foresatte.

Til tross for at det ser ut som at skolen foretar justeringer av tiltak i oppfølgingsmøter av aktivitetsplanen, ser vi at skolen i de fleste sakene ikke oppdaterer planen med å fjerne eller legge til nye tiltak på bakgrunn av evalueringene. I tillegg savner vi å se at skolen tilpasser tiltakene basert på elevens syn på tiltakene i aktivitetsplanen.

På bakgrunn av dette vurderer Fylkesmannen at skolen ikke evaluerer og tilpasser tiltakene. Vi anbefaler at skolen oppdaterer aktivitetsplanen etter evalueringsmøtene.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten? (RefLex 3.9)

I RefLex svarer både ledelsen og lærergruppene ja på spørsmål om alle elever og foresatte på skolen blir informert om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Ledelsen og lærerne svarer videre i RefLex at informasjon blir gitt i foreldremøter, og de viser til skolens hjemmeside. Videre opplyser ledelsen at retten til å klage nå ligger i malen for fremtidige aktivitetsplaner.

Fylkesmannen har mottatt malen «Handlingsplan_aktivitetsplikten» hvor vi ser at teksten om å melde sak til Fylkesmannen er fast tekst. Vi har også mottatt en utarbeidet aktivitetsplan for en elev hvor teksten er med, planen er datert 29.09.2020. Selv om vi har mottatt andre planer hvor teksten om at man kan melde sak til Fylkesmannen ikke er med, forstår vi at dette er en ny rutine, og vi ser at den er begynt implementert.

At informasjon blir gitt i foreldremøter utelukker at elevene får informasjon om det samme. Samtidig ser vi av skolens hjemmeside (<https://midtstuen.osloskolen.no/for-elever-og-foresatte/helse-og-velferd/rett-til-trygt-og-godt-skolemiljo/>) at det er omtalt at hvis du er misfornøyd med skolens behandling av saken, kan du kontakte Fylkesmannen. Skolens hjemmeside er rettet mot både elever og foresatte.

Fylkesmannen vurderer at skolen informerer elever og foresatte om at de kan melde sak til Fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Merknad til dokumentasjonen:

Som nevnt har skolen flere rutinebeskrivelser, blant annet «Handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende miljø» og «Informasjonshefte 2020-2021». Begge er tilgjengelige for både elever og foresatte, enten på nett eller utdelt i papir. Elever og foresatte kan velge å henvende seg til Fylkesmannen selv om skolen ikke har utarbeidet en aktivitetsplan. Derfor vil vi anbefale skolen å skriftliggjøre rutinen om å informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til

Fylkesmannen flere steder enn de som er oppgitt til oss. I informasjonen skolen har på egen hjemmeside om at elever og foresatte kan kontakte Fylkesmannen har skolen inkludert en lenke til Barneombudet. Vi vil anbefale skolen å også vise til/legge til en lenke til Fylkesmannen, da vi og Barneombudet har ulikt mandat og myndighet i behandling av saker om skolemiljø. Vi vil til slutt påpeke at det i malen for fremtidige aktivitetsplaner («Handlingsplan aktivitetsplikten») står at *Hvis du eller barnet ditt mener at skolen ikke har gjort det de skal for å få slutt på mobbingen, kan du melde saken direkte til Fylkesmannen der du bor*. Slik vi forstår ordet «du» peker dette til foresatte, det er viktig at det tydelig kommer frem at også elever kan melde sak til Fylkesmannen. Vi nevner her igjen at årsaken til elevens manglende trygghet og trivsel kan være andre forhold enn at eleven blir mobbet. Skolen har likevel en aktivitetsplikt til å følge opp.

Fylkesmannens konklusjon

3. Rektor følger ikke opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
4. Rektor sikrer ikke at skolen innhenter tilstrekkelig med informasjon for å kunne evaluere om tiltakene virker, inkludert elevens syn og ønsker om endringer.
5. Rektor sørger ikke for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjon om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.
6. Skolen informerer elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen.

Det rettslige kravet er ikke oppfylt.

Kommunens tilbakemelding på foreløpig rapport

Skolen skriver at både skolens rektor og assisterende rektor deltar på trinnmøter, klassemøter og ressursteam. I den grad det er mulig deltar de også på evalueringsmøtene rundt aktivitetsplaner. Her diskuteres blant annet hvordan tiltak som er satt inn fungerer/har effekt, hvordan det går med klasser og utsatte elever. Skolen mener at dette fremkommer av dokumentene som ble sendt inn, men vil sørge for skriftlige rutiner for å sikre at det fremkommer tydeligere at tiltak gjennomføres i tråd med aktivitetsplanen.

Tilbakemelding fra kommune og skole viser til at innhenting av informasjon er essensielt på alle arenaer hvor det er samarbeid, dette for å kunne diskutere effekt av tiltak. Blant annet skolens inspeksjonsrutiner omhandler dette; hvordan sikre tilstrekkelig kunnskap om hva som skjer gjennom aktiv observasjon. De skriver videre at lærerne jobber mye med hvordan man skal bry seg om elevene; hvordan man kan, og skal, følge med i det som skjer. Flere aktivitetsplaner har også slike tiltak – nettopp for å sikre at skolen får informasjon om hva som skjer, og om initierte tiltak har effekt eller ikke. Enkelte av loggene lærerne fører viser også dette. Disse viser blant annet at elevens stemme er lyttet til når det gjelder hvilke tiltak som skal settes inn, og om noen av tiltakene bør endres. Skolen ser likevel at den ikke har gode nok rutiner for å lytte til elevens stemme, og har allerede laget nye rutiner for loggføring og elevsamtalen. Skolen poengterer at elevens stemme skal og må komme frem i aktivitetsplaner, og elevens stemme må også i mye tydeligere grad, komme frem i evaluering av tiltak og aktivitetsplaner. Elevmedvirkning har vært et sentralt tema ved skolen i flere år, men kanskje mest inn mot undervisning og vurdering.

Skolen vil derfor endre rutinene for å sikre at den i mye sterkere grad implementerer elevstemmen, og stemmen til foresatte i arbeidet med å sikre et trygt og godt skolemiljø.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen forstår at skolen vil implementere rutiner for hvordan elevstemmen skal fremkomme, og logger. Vi ser videre at rektor vil sikre at tilstrekkelig informasjon for å evaluere tiltakene skal rutinefestes, blant annet gjennom å skriftliggjøre disse. Fylkesmannen ser det som positivt at kommune, skole og Fylkesmannen har samme forståelse, og ser frem til å motta nye, skriftlig rutiner for disse rettslige kravene.

3 Plikten til å arbeide forebyggende, kontinuerlig og systematisk for å fremme et trygt og godt skolemiljø

3.1 Rettslige krav 3

Elevene skal få delta i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for å skape et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-8 første ledd. Elevene kan bli involvert gjennom for eksempel aktiviteter og dialog i hverdagen, og gjennom planlagte samtaler og møter. Hvordan elevene skal ta del i arbeidet, skal dere tilpasse til saken og elevenes alder og forutsetninger.

Rektor skal jobbe for at alle som jobber på skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven § 9 A-3. Rektor skal også jobbe for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. For å få til dette må lærerne ha nødvendig kompetanse og tilstrekkelig tid. Skolemiljøet skal virke positivt på elevenes helse, trivsel og læring, trygghet og sosial tilhørighet. Arbeidet skal strekke seg lenger enn å hindre krenkelser, og det må omfatte holdninger, verdier, undervisningspraksis, relasjoner og ledelse.

Skolen skal evaluere arbeidet med skolemiljøet basert på synspunkter fra ansatte, elever og foreldre. Dersom evalueringen viser at skolen ikke oppfyller kravene som følger av opplæringsloven kapittel 9 A, må skolen gjøre endringer i måten dere jobber på, slik at kravene blir oppfylt.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Sikrer rektor at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø? (RefLex 1.2)

Ledelsen svarer i RefLex at elevene tas med i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. For eksempel ved at det tilrettelegges for elevenes deltakelse i klassemøter, elevsamtaler med økt fokus på skolemiljø, elevrådet og ved at elever er representert i Driftsstyret og Skolemiljøutvalget (SMU). Videre genereres en handlingsplan basert på resultatene fra elevundersøkelsen, av elever i den enkelte klasse. Ledelsen skriver også at de praktiserer «åpen dør», i den grad det er mulig. Elever deltar i utforming av «Sosialt årshjul», og er med på gjennomføringen av flere aktiviteter. Skolen har i samarbeid med elever søkt på, og fått midler til, et prosjekt som heter «Trygge og varme ungdomsskoler», som elever, foresatte og ansatte ved skolen deltar i.

For å underbygge svaret har ledelsen vedlagt 10 dokumenter, blant annet «Sosialt årshjul», eksempel på en utfylt «Handlingsplan», «Hvordan jobbe og hva er elevråd», møtereferat fra SMU, «Elevrådet om elevundersøkelsen» og en PowerPoint vedr. prosjektet «Trygge og varme ungdomsskoler».

I RefLex svarer lærergruppene ved å gi eksempler på hvordan skolen tilrettelegger for elevenes deltakelse i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. De viser til elevrådet, at skolen har satt av minst en halvtime i uka til arbeid med sosialt miljø, at elevene deltar i utforming av klasseregler på starten av skoleåret og diverse temadager. Videre viser noen av respondentene til at Midtstuen er en MOT-skole, og arbeidet med dette. Som MOT-skole benytter Midtstuen seg av programmer fra stiftelsen MOT, der formålet blant annet er å

styrke den enkeltes robusthet, samt å fremme trygge klassemiljøer og inkluderende skolekulturer.

Spørsmålet for Fylkesmannen er om rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø. Ledelsens svar i RefLex viser at rektor har flere fremgangsmåter for å sikre elevenes deltakelse i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet. I «Handlingsplan Xklasse», «Elevrådet om elevundersøkelsen», møtereferat fra SMU og «Plan for elevrådsseminar», ser vi at skolen på flere ulike måter involverer elevene i planlegging av hvordan det skal arbeides med skolemiljøet. I dokumentet «Elevrådet om elevundersøkelsen», ser vi at elevrådet har diskutert resultater fra Elevundersøkelsen i detalj, og at elevene har fått komme med konkrete forslag til hva de mener kan gjøres videre for å tilrettelegge for et trygt og godt skolemiljø. I tillegg ser vi i et referat fra SMU, at utvalget, der elever er representert, har diskutert resultater fra Elevundersøkelsen, og hva som bør gjøres videre. I planen for elevrådsseminar 2019 ser vi at det er satt av tid til refleksjon rundt hvordan elevene ønsker å ha det sammen på skolen, og hvordan de ønsker at elevene på Midtstuen skal oppføre seg overfor hverandre.

Videre ser vi at lærergruppene er nokså samstemte i svarene i RefLex, når det gjelder hvilke fremgangsmåter de benytter for å inkludere elevene i arbeidet med et trygt og godt skolemiljø. Ut fra blant annet at elevene er med å utforme klasseregler i den enkelte klasse, at det settes av en halvtime i uka til klassens sosiale miljø, og at elevrådet er med på å bestemme temadager til «Årshjul sosialt», synes vi det ser ut til at inkluderingen tilpasses elevenes alder og forutsetninger. Det samme gjelder dokumentet fra elevrådet, der elevene har vurdert resultatene fra elevundersøkelsen. I tillegg ser vi i «Referat fra SMU 10.02.20 (7)» at elever er representert når utvalget diskuterer skolemiljøet. Til sammen viser svarene i RefLex og dokumentasjonen at skolen setter av tid til å tilrettelegge for elevenes deltakelse i arbeidet for et trygt og godt skolemiljø gjennom blant annet planlagte møter og samtaler. I tillegg til at elevene får delta i gjennomføringen av arbeidet. Det siste framgår blant annet av «Årshjul sosialt», skolens «Aktivitetsplaner» og power-pointen om «Trygge og varme ungdomsskoler».

Fylkesmannen skal under dette punktet også undersøke om rektor gir føringer og følger opp at de som jobber på skolen bruker fremgangsmåtene i praksis. Vi skulle gjerne sett referater der rektor har deltatt på møter med elevrådet og SMU, som kunne underbygget at rektor følger opp at fremgangsmåtene brukes i praksis. Samtidig ser det av «Årshjul elevråd 2020» ut til at rektor skal delta i elevrådet i oktober, desember, mars og mai, og at arbeid for sosialt miljø er planlagt som tema disse månedene.

Vi mener de ansattes samstemte svar i RefLex, sett sammen med rektors planlagte deltakelse i elevrådet, sannsynliggjør at rektor både gir føringer og følger opp at elevene får delta i planlegging og gjennomføring av arbeid med et trygt og godt skolemiljø i praksis.

På denne bakgrunnen kommer Fylkesmannen til at rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet? (RefLex 1.3 – 1.6)

I RefLex svarer ledelsen og ansatte ja på spørsmål om rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. Ledelsen utdyper at de kontinuerlig arbeider for å synliggjøre og modellere verdier og holdninger som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. Dette gjøres både via uformelle og formelle møter med alle ansatte, med elever og foresatte, og samarbeid med eksterne instanser. Videre har skolen utarbeidet et verditårn, en handlingsplan for trygt og godt skolemiljø, og ledelsen skriver at skolen jevnlig bruker tid på å utforske egen praksis blant annet ved bruk av case og støttemateriell. Elevmiljøet inngår som tema på medarbeidersamtaler, trinntid og klassemøter, hvor ledelsen skriver at de deltar. For å underbygge svaret har ledelsen vedlagt 10 dokumenter, blant annet «eksempel på aktivitetsplan», «plan for medarbeidersamtale», «inspeksjon Midtstuen skole» og «Skolens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø». Av inspeksjonsrutinen og handlingsplanen for skolemiljø fremgår det noe om hva som er forventet av de voksne når det gjelder positiv samhandling.

Som svar på spørsmålet ovenfor, viser et flertall av de ansatte til skolens «Verditårn», som er utarbeidet etter refleksjonsrunder blant de ansatte under ledelse av rektor. Dessuten nevnes blant annet medarbeidersamtaler, utviklingstid og at rektor følger opp at de ansatte forstår resultatene fra elevundersøkelsen.

Respondentene svarer ja på spørsmål om rektor følger opp dersom en person på skolen ikke praktiserer ønskede holdninger og verdier. Ledelsen skriver at de veileder og følger opp ansatte, observerer i undervisning, og deltar på møter mellom elever, foreldre og ansatte. Ledelsen har vedlagt en power-point fra planleggingsdager i 2020, hvor blant annet skolens verditårn blir minnet om, og en arbeidsdag er satt av til MOT-programmet. Et flertall av de ansatte svarer at de har inntrykk av at personer som ikke følger felles praksis, blir fulgt opp. Noen skriver at dette er noe de ser i det tette samarbeidet både på trinn og på tvers av trinn, som er i tråd med det ledelsen skriver, mens andre viser til at slik oppfølging antakelig gjøres i medarbeidersamtaler.

På spørsmål om rektor gir lærerne nødvendig tid og kompetanse for at de skal kunne fremme en positiv samhandling i klassemiljøet, svarer samtlige ja. Ledelsen skriver at de arbeider med personalet ukentlig, ved formelle arenaer som trinn- og utviklingstid hvor de utvikler sin kompetanse sammen med ledelsen. Skolen har samarbeidet med naboskoler og benytter også eksterne aktører, som for eksempel MOT-programmet. Ledelsen har lagt ved seks dokumenter, herunder to powerpointere om MOT-programmet og to «aktivitetsplaner» fra de to siste skoleårene, for å underbygge dette. Av «aktivitetsplanene» framgår blant annet planlagt felles, positivt innhold for skoleåret.

Lærergruppene bekrefter at innholdet i «aktivitetsplanene» gjennomføres ved å svare at de setter av tid til blant annet ekskursjoner, temadager og MOT-øker. Samtlige ansatte viser også til at de bruker tid på å utforme klasseregler sammen med elevene på starten av skoleåret.

Ledelsen skriver at ansatte følges opp dersom en lærer ikke jobber for å fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. Dette gjøres blant annet ved observasjoner, personal-, medarbeider-, elev- og foreldresamtaler. Dessuten gjøres det ved at ledelsen veileder og involverer seg i lærernes arbeid

for et trygt og godt skolemiljø daglig. De ansatte svarer at de har inntrykk av at rektor følger opp slike saker, men at de ikke har innsyn i personalsaker.

Fylkesmannen skal undersøke hvordan rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø. Skolen har utarbeidet et verditårn, der ønskede holdninger og verdier er skriftliggjort. Slik vi forstår det er dette utformet i programmet som følger av «Arbeid med LK20 på Midtstuen», hvor vi ser at de ansatte har jobbet med refleksjons- og samarbeidsoppgaver rundt temaet profesjonsfellesskap, før skolens ansatte i fellesskap formulerte «Verdifyrstårnet». I tillegg er noen forventninger til de voksnes holdninger og verdier overfor elevene nedfelt i «Inspeksjon Midtstuen skole». Ledelsen har også sendt oss «Midtstuen skole 20-21 (1)», som ser ut til å være et skriv til de ansatte før oppstart av inneværende skoleår. Der står det blant annet om forventninger til samarbeid, positivt fellesskap og relasjonsbygging i året som kommer.

I «Skolens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø» står det at de ansatte skal jobbe for å utvikle elevenes sosiale ferdigheter, og at skolen har som mål at elevene skal ha gode relasjoner seg imellom, samt til de voksne. Videre står det blant annet at klassemøter skal gjennomføres og at alle bekymringer om elever skal meldes i skolens ressursteam (R-team). I «Planlegging 11.8.-14.8.20» ser vi at skolen har satt av en dag til arbeid med MOT-programmet for de ansatte under planleggingsdagene. Vi forstår det sånn at arbeidsdagen var basert på innholdet i «SkolenSomSamfunnsbygger_Oppfoeling1_godfoeelse (2)», og at de ansatte blant annet ble oppfordret til å reflektere rundt egne verdier og holdninger i skolehverdagen denne planleggingsdagen. Til dette kommer at ledelsens og noen av de ansattes svar i RefLex viser at de i fellesskap reflekterer over videre utvikling, blant annet ved bruk av caser. De nevnte dokumentene samsvarer godt med det de ansatte svarer i RefLex, og viser hvordan rektor jobber for å implementere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø på skolen.

Fylkesmannen skal undersøke om rektor følger opp, dersom ansatte ikke praktiserer ønskede holdninger og verdier. Ledelsen svarer blant annet at de følger opp via personal- og medarbeidersamtaler. Videre at de veileder, modellerer og følger opp ansatte i verdier og holdninger, samt at de observerer og er med i møter. Vi mener svaret ledelsen gir, sett sammen med at et flertall av de ansatte svarer at de har inntrykk av at slike saker følges opp blant annet i medarbeidersamtaler og ut ifra hva de ser i tett samarbeid, tilsier at rektor følger opp dersom ansatte ikke praktiserer ønskede holdninger og verdier.

Rektor må gi lærerne tid og kompetanse til å kunne fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. Vi ser av skolens «Aktivitetsplan» for skoleårene 2017/18 og 2019/20 at skolen tilrettelegger for positiv samhandling. Likeså viser «Årshjul sosialt 2020-2021» at skolen setter av tid til positive begivenheter. Flere av de ansatte viser til at klassene bruker tid på å utforme klasseregler, samt at det er avsatt tid til klassens time. Skolen har vedlagt et eksempel på en «Handlingsplan», som viser at det blir satt av tid til at lærerne skal analysere resultatene fra elevundersøkelsen og tiltak i så måte, sammen med elevene.

Vi mener basert på dette, sammenholdt med dokumentene nevnt i de ovenstående avsnittene, at rektor gir lærerne tid og kompetanse til å kunne fremme en positiv samhandling i klassemiljøet. I tillegg mener vi at skolens konkrete arbeid med resultatene fra Elevundersøkelsen i den enkelte klasse, i elevrådet og SMU, synliggjør hvordan rektor tilpasser tiden som settes av til arbeid med det sosiale miljøet, og til kompetansebygging for lærerne, etter behovet på skolen.

Vi kommer derfor til at rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og at lærerne skal fremme positiv samhandling i klassemiljøet.

Fylkesmannens undersøkelser og vurderinger

Evaluerer skolen det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, basert på blant annet synspunkter fra elevene, foresatte og ansatte? (RefLex 1.7 – 1.8)

Samtlige respondenter svarer ja på spørsmål om skolen evaluerer det forebyggende arbeidet, basert på blant annet synspunkter fra elevene, foresatte og ansatte. Ledelsen skriver at arbeidet med skolemiljøet er en kontinuerlig prosess, og mer konkret at skolen årlig evaluerer i elevråd, SMU, Driftsstyret og i klassene, samt med enkeltelever. Etter at elevundersøkelsen er gjennomført evalueres resultatene i samarbeid med elevene og FAU, i tillegg til i den enkelte klasse. Ledelsen skriver videre at skolen evaluerer hvert år i sammenheng med utarbeidelse av ny strategisk plan. For å underbygge svaret har ledelsen vedlagt 10 dokumenter, herunder «Strategisk plan vedlegg5 2020», møtebøker fra Driftsstyret, samt referater fra SMU og FAU.

Lærergruppene bekrefter det ledelsen skriver om at arbeidet med skolemiljøet er en kontinuerlig prosess, med å vise til blant annet foreldremøter, tilbakemeldinger fra FAU, ukentlig diskusjoner på trinnmøter, samt handlingsplanene som utformes i den enkelte klasse basert på resultater fra Elevundersøkelsen. I tillegg viser noen til at skolemiljøutvalget skal evaluere det forebyggende arbeidet.

På spørsmål om rektor gjør endringer i det forebyggende arbeidet, om evalueringer viser at det er nødvendig, svarer ledelsen at de endrer kontinuerlig. Mer konkret endrer de årlig ved skolestart iblant annet hefter og rutiner, og i januar ved evaluering av og ny strategisk plan. Ledelsen har lagt ved «Risikorapport Oppsummert 2018» og tilsvarende fra 2019, samt et eksempel på et evalueringsmøte av en aktivitetsplan. De ansatte svarer også ja på spørsmålet. En av gruppene viser til «Informasjonshefte foresatte Midtstuen 2020-2021», der skolens mål for skolemiljøet er nedfelt og noen rutiner skolen har for å nå målene er listet opp.

Spørsmålet for Fylkesmannen er om skolen systematisk evaluerer det forebyggende arbeidet med skolemiljøet, og om evalueringene baserer seg på synspunkter fra et bredt utvalg ansatte, fra elever og foreldre. Ideelt sett hadde rektors internkontroll framgått tydeligere av dokumentasjonen, for eksempel ved at rektor på faste tider i løpet av året har satt av en økt til å evaluere det forebyggende arbeidet sammen med et bredt utvalg av de ansatte. I «Tiltaks- og aktivitetsplan vedlegg 6 2020 (3) (1)» ser vi et tiltak skolen har iverksatt for å heve kompetansen blant lærerne, og et for «å operasjonalisere planer» i form av «Årshjul sosialt». Vi kan ikke se at rektor har evaluert noen av tiltakene i dokumentet, utover å konstatere om tiltakene pågår eller er forsinket. I «Risikorapport Oppsummert» fra 2018 og 2019 kan vi se at tiltak er byttet ut, men vi kan ikke se at de er evaluert eller begrunnelsen for utbytting.

Samtidig ser vi at skolen har satt mål for det forebyggende arbeidet og at skolen har en praksis der det forebyggende arbeidet jevnlig blir evaluert. Mål for det forebyggende arbeidet finner vi blant annet i «Skolens handlingsplan for et trygt og godt skolemiljø» på s. 2, og til hvert tiltak i «Årshjul sosialt 2020-2021». Vi ser evalueringer av noe av det forebyggende arbeidet i møtereferater fra SMU og i møtebøkene fra Driftsstyret. I «Referat fra SMU 10.02.20 (7)» ser vi at

gode resultater fra Elevundersøkelsen er drøftet opp mot de klassevise handlingsplanene og elevrådets økte fokus på å gjennomføre flere aktiviteter. I «Møtebok 3.3.20 (2)» kan vi også se at resultater fra elevundersøkelsen er presentert av elevrådet til Driftsstyret, og at tiltak som «spillrom» er evaluert, samt at det blant annet foreslås flere felles aktiviteter i friminutt som ytterligere tiltak. I «Elevrådet om Elevundersøkelsen» kan vi se at elevrådet har evaluert resultatene fra Elevundersøkelsen opp mot noen av målene skolen har satt for det forebyggende arbeidet, samt opp mot noen tiltak fra sosialt årshjul. Til sammen viser ledelsens svar og dokumentasjonen at skolen evaluerer det forebyggende arbeidet, og justerer arbeidet etter evalueringer.

Fylkesmannen skulle gjerne sett dokumentasjon på at rektor har drøftet det forebyggende arbeidet med et bredt utvalg ansatte. Vi mener likevel at skolen med de evalueringene som er dokumentert, sannsynliggjør at den evaluerer det forebyggende arbeidet basert på blant annet synspunkter fra elever, foresatte og ansatte.

Fylkesmannen mener skolen evaluerer det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, basert på blant annet synspunkter fra elevene, foresatte og ansatte.

Fylkesmannens konklusjon

7. Rektor sikrer at elevene får ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø.
8. Rektor jobber for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø, og at lærerne fremmer en positiv samhandling i klassemiljøet.
9. Skolen evaluerer det forebyggende arbeidet for et trygt og godt skolemiljø, basert på blant annet synspunkter fra elevene, foresatte og ansatte.

Det rettslige kravet er oppfylt.

4 Fylkesmannens reaksjoner

4.1 Pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at kommunen ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi pålegger kommunen å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-9. Oslo kommune må i den forbindelse se til at:

1. Midtstuen skole lager en skriftlig plan når skolen skal sette inn tiltak i en sak.
2. Rektor følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.
3. Rektor sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig med informasjon for å kunne evaluere om tiltakene virker, inkludert elevens syn og ønsker om endringer.
4. Rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjon om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.

4.2 Oppfølging av påleggene

Kommunen skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal kommunen erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan det har blitt rettet.

Frist for innsending er 08.03.2021. Vi vil ikke avslutte tilsynet før kommunen, gjennom erklæringen og redegjørelsen, har vist at påleggene er rettet.

5 Kommunen har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Kommunen kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis kommunen klager, må det gjøres innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til kommunen, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Kommunen sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med kommunen, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

Kommunen kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Kommunen er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Oslo, 09.12.2020

Elin Jernberg, seniorrådgiver, tilsynsleder

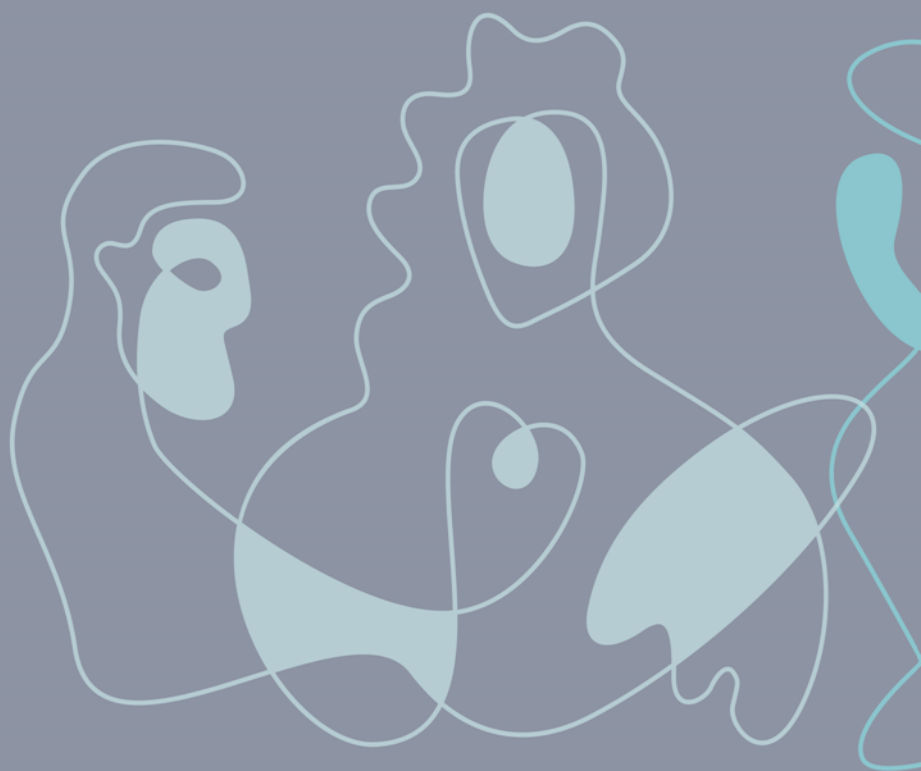
Maja R. Glomnes, rådgiver

Marie Bakke, rådgiver

FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325, 1502 Moss | fmoovpost@fylkesmannen.no | www.fylkesmannen.no/ov

6 Dokumenter

Følgende anonymiserte dokumenter ble innsendt via RefLex og er benyttet under utføringen av tilsynet.

Skolens aktivitetsplikt:

Informasjonshefte-foresatte-midststuen-2020-2021

Eksempel handlingsplan

Eksempel elevsamtale

Eksempel elevstemmen

Eksempel logg aktiviteter

Eksempel aktivitetsplan

Eksempel klassemøtemal

Eksempel R team

Eksempel klassemøteOneNote

Eksempel referat

Eksempel trinnmøtereferat

Eksempel_websak_sending

Handlingsplan aktivitetsplan

Hjemmesiden Midtstuen skole

Forebyggende arbeid

Aktivitetsplan 2017-2018

Aktivitetsplan 2019-2020

Arbeid med LK20 på Midtstuen skole

Eksempel evalueringsmøte (anonymisert)

Eksempel klassemøte 2020

Eksempel referat trinnmøte

Elevrådet om elevundersøkelsen

Elevrådsseminar 31.08.20

FAU referat 6. november

Handlingsplan xklasse

Handlingsplanmal klassevis

Hvordan jobbe og hva er elevråd

Informasjonshefte foresatte Midtstuen skole 2020-2021

INSPEKSJON MIDTSTUEN SKOLE

Medarbeidersamtale1 2019

Medarbeidersamtale1 2020

Midtstuen skole 20-21

Møtebok 3.3.20

Møtebok 9.6.2020

Møtebok 5.3.2019

Møtebok 15.1.2019

Planlegging 11.8-14.8.20

Presentasjon-skole-09.09.20

Referat 28.11.2019

Referat FAU-møte 25. sept 2018

Referat fra SMU 10.2.20

Risikorapport Oppsummert 2018 (Egen skole)

Risikorapport Oppsummert 2019 (Egen skole)

Skolens handlingsplan for et trygt, godt og inkluderende miljø

SkolenSomSamfunnsbygger_Oppfoelging1_go

Strategisk plan vedlegg 5 2020

Tiltaks- og aktivitetsplan vedlegg 6 2020

Trygge og varme ungdomsskoler Midtstuen skole

År 1 – Personalet

Årshjul elevråd 2020

Årshjul sosialt 2020-2021

I tillegg har skolen oversendt et utvalg av elevmapper via Sikker melding.